

KUVENDI I KOSOVËS СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

BILTEN

Oktober, 2007 Br. 17

DEBATA POSLANIKA SKUPŠTINE O OSNOVNOM I SREDNJEM OBRAZOVANJU

Mnogo zahteva i ciljeva, ali na koji način ih ispuniti

U ovoj školskoj godini u predškolskom, osnovnom i preduniverzitetskom sektoru je oko 440 hiljada učenika , koji nastavu odvijaju u 1117 vaspitno -obrazovnih institucija sa oko 27 hiljada zaposlenih. Strategija preduniverzitetskog obrazovanja reafirmiše naš stav da svoj deci na Kosovu pružimo kvalitetno obrazovanje i da ih orijentišemo u pravcu veština, a to predstavlja međunarodnu obavezu nasuprot proklamiranih politika UNESKO-a. Strategija preduniverzitetskog obrazovanja predviđa povećanje budžeta za pred univerzitetsko obrazovanje do 133 miliona evra u godini u okviru perioda 2008/2012 koji u odnosu na trend ekonomskog razvoja sadrži 4.46 do 4.47 domaćeg bruto produkta

Skupština će do kraja svog mandata procesirati sve n/zakone koje sponzorirše Vlada

- Razgovarano je o ubrzavanju potpisivanja zakona od SPGS-a koji su ranije usvojeni
- Treba da budemo pažljivi kada su u pitanju n/zakoni koji se odnose na period nakon statusa Kosova

Predsednik Skupštine Kosova Kolë Berisha sastao se danas sa šefom UNMIK-a Joakimom Rykerom. Na sastanku je razgovarano o ubrzavanju potpisivanja zakona koji su u Skupštini Kosova usvojeni od strane SPGS-a i koji se nalaze u pravnoj kancelariji UNMIK-a.

G-din Ryker je istakao da će biti dodatnog angažovanja za što brže potpisivanje zakona za čije proglašenje uglavnom nema prepreka i obećao je da će obavestiti Skupštinu kada je u pitanju zakon za koji ima rezerve, na primer Međunarodnog monetarnog fonda ili nekog drugog međunarodnog mehanizma.

Ryker i Berisha su se složili da će narednih dana pravna služba Skupštine i UNMIK-a imati intenzivne sastanke za sva pitanja koja se odnose na usvojene zakone ili na parlamentarnu proceduru.

U toku razgovora postavljeno je i pitanje dopisa šefa UNMIK-a, upućeno predsedniku Skupštine Kosova o n/z koji proizilaze iz Ahtisarijevog paketa.

Ryker je istakao da je zahvalan što mu je data mogućnost da se izjasni u vezi ovog dopisa, o kome je mnogo govoreno u medijima, ali u kome nije bilo primedaba za Skupštinu. G-din Ryker je istakao da je u dopisu pisalo da se pažljivo deluje u vezi zakona koji se odnose na period nakon statusa Kosova. U tom pravcu on je potvrdio da nema ništa loše u tome da se n/z dalje procesiraju, jer će to biti u interesu priprema za tu fazu, ali što se tiče njihovog finalnog usvajanja treba poštovati pravni okvir na osnovu koga se trenutno deluje.

Predsednik Skupštine Kosova Kolë Berisha je g-dinu Rykeru rekao da dopise za neusvajanje n/z treba dostaviti sponzorima. U suprotnom, Skupština je obavezna da procesira svaki zakon koji pristiže od sponzora i nema pravo da povuče n/z iz procedure. Govoreći o pripremima za izbore koji će se održati u novembru mesecu, oni su se složili da ne bude institucionalnog vakuuma do kraja ovog i početka novog saziva.

SADRŽAJ :

Otvaraju se evropske perspektive za Kosovo.....	10
Kosovo je učinilo njegov kompromis prihvatajući Paket Ahtisarija i principe Kontakt grupe.....	12
Manjinske zajednice imaju garantovana mesta u zakonodavstvu i ekzekutivi zemljet.....	15
Tradicionalno posmatranja polne ravnopravnosti u sadržaju školskih udžbenika.....	17
Svečano otvaranje biblioteke u novim prostorijama!	20

Redakcija:

Sherif Konjufca, Shefqet Rexhepi, Celal Ilyas, Edona Fetahu, Kimete Islami

Kontaktni telefoni:

038\ 211 186, 038\ 211 949, 038\ 211 189, 044\ 127 921

Tel/Fax: 038 211 188

E-mail:

media@assembly-kosova.org

Web stranica:

www.assembly-kosova.org

Mnogo zahteva i ciljeva, ali na koji način ih ispuniti

U ovoj školskoj godini u predškolskom, osnovnom i preduniverzitetskom sektoru je oko 440 hiljada učenika, koji nastavu odvijaju u 1117 vaspitno-obrazovnih institucija sa oko 27 hiljada zaposlenih

Strategija preduniverzitetskog obrazovanja reafirmiše naš stav da svoj deci na Kosovu pružimo kvalitetno obrazovanje i da ih orijentišemo u pravcu veština, a to predstavlja međunarodnu obavezu nasuprot proklamiranih politika UNESCO-a

Strategija preduniverzitetskog obrazovanja predviđa povećanje budžeta za preduniverzitetsko obrazovanje do 133 miliona evra u godini u okviru perioda 2008/2012 koji u odnosu na trend ekonomskog razvoja sadrži 4.46 do 4.47 domaćeg bruto produkta

Jedna od glavnih tema na plenarnom zasjedanju Skupštine Kosova održanom 11. maja ove godine bila je rasprava o osnovnom i srednjem obrazovanju. U skladu sa pravilom 6.5. Poslovnika Skupštine, PG

Demokratske partije Kosova je tražila debatu o ovoj temi. U cilju pripreme za ovu debatu, Predsedništvo je tražilo od Vlade, odnosno Ministarstva obrazovanja, da predstavi osnovni materijal za debatu.

Obrazovanju dati značajnije mesto

Na početku sednice reč je dobio predlagač, odnosno poslanik

**E n v e r
H o x h a j .**

Obraćajući se prisutnim poslanicima , E n v e r Hoxhaj je istakao da stanje u nižem i

srednjom obrazovanju nikad nije bilo toliko zabrinjavajuće i teže od zadnjih tri godine. Do sada je bilo ozbiljnih napora da reformišemo obrazovni sistem. Svako je reforme ocenio kao pozitivan korak za Kosovo, neke od njih su i dale očekivane rezultate. Deo njih je ostao nerealizovan. To stanje je posledica toga što su osnovni i srednji nivo obrazovanja funkcionasali kao da na Kosovu zadnjih tri godine nije bilo Vlade i Ministarstva obrazovanja. Zbog toga, PG Demokratske partije Kosova je zahtevala još od januara ove godine da se održi posebna sednica u vezi stanja na osnovnom i srednjem nivou.

Taj zahtev je imao i Sindikat obrazovanja. Komisija za obrazovanje je održala javno saslušanje sa Sindikatom. Pripremljen je transkript koji po pravilu treba biti dostupan svim poslanicima. Takođe, 10 aprila ovaj Sindikat je uputio otvoreno pismo u vezi teškog stanja u obrazovanju , koje je objavljeno u medijima i koje je trebalo biti dostavljeno svim poslanicima.

Kada smo raspravljali o stanju u visokom obrazovanju ,odlučeno je da se održi debata i o osnovnom i srednjem obrazovanju. To je bio predlog PG Alijanse za budućnost Kosova, ali debata nije održana već godinu dana, jer vladina koalicija nije bila zainteresovana za debatu o osnovnom obrazovanju i stalno je odlagana uz obrazloženje da ministar za obrazovanje treba da pripremi

informacija.

Informaciju od Ministarstva za obrazovanje svi vi imate. Ova informacija nam daje do znanja da je Ministarstvo za obrazovanje više Ministarstvo bede, nego ministarstvo koje govori o stanju u obrazovanju. Meni nije bilo jasno, i još uvek nije ,zbog čega poslanici Skupštine Kosova ne uzmu pregled rada Ministarstva, u kome su predstavljeni svi problemi koje ima ministarstvo, već se daje informacija koja je veoma selektivna. Zbog toga, ja se danas neću baviti time šta misli Ministarstvo , već o stanju u osnovnom i srednjem obrazovanju. Tražim od vas da se ova debata fokusira na glavne probleme koje ima obrazovanje na Kosovu i definitivno treba dati obrazovanju veći značaj.

Do sada sam u 17 gradova Kosova sreo roditelje, nastavnike, učenike koji opisuju stanje prema kojima je, citiram, ono alarmantno. Verujem da će poslanici iz zona i gradova iz kojih dolaze opisati to stanje. Dozvolite mi da stavim do znanja da mi danas raspravljamo o 439.445 učenika koje ima osnovno i srednje obrazovanje na Kosovu. Svako od vas ujutru ili poslepodne isprati po jednog učenika u školu i svako od vas uveče razgovara s tim učenicom, kako je proveo dan u školi. Ja ću predstaviti samo 5 glavnih problema koje prate obrazovni sistem na Kosovu.

Školski prostor je sve manji

Prvi problem je školski prostor, koji na Kosovu ne samo da je mali , već se i smanjuje. Nikada nije bilo težih uslova u nekim školama, od uslova zadnjih godina. Školski prostor podrazumeva da se nastava odvija u tri ili četiri smene i nastavni čas traje 20 ili

25 minuta i da u školskim klupama sede po 2 -3 učenika. Ako neko smatra da je ovo fotografija koja ne pripada Kosovu, onda neka ode u školu „Hasan Prishtina“ i može da vidi situaciju. Pozivam one koji su iz Gnjilana da posete Srednju medicinsku školu u Gnjilanu i da vide koliko smena ima ova škola. Kosovo danas ima 1200 škola. Geografski prostor Kosova poznajemo, a da li stvarno do danas nismo mogli da razmislimo u kojem delu Kosovu treba još izgarditi škole? Ima škola u blizini Prištine koje imaju po 30 – 40 učenika , a škole u Prištini su preopterećene učenicima.

Drugi problem za koji vas pozivam da raspravljamo je kvalitet nastave, nivo znanja, šta se učenicima pruža i šta učenik dobija. Dozvolite mi da citiram, kako bismo znali o čemu se radi. „ Priroda je sve što nije stvorila ljudska ruka“ „ Dituria“ treći razred. Stvara shvatanje učenika da mi živimo u praistorijskom vremenu i praistorijskom društvu. Da li znate zbog čega se to dešava? Zato što tekstove na Kosovu izrađuju radnici Ministarstva obrazovanja. Recenziju koju obavljaju autori ne uzimaju se u obzir. Većinu školskih tekstova ne pišu lica koja imaju naučni i kulturni autoritet, lica koja bi bila u stanju da ispune taj vakuum. Tekstove izrađuju lica koji su preferisana u Ministarstvu i neću direktno da optužujem, ali se daje mogućnost o razmišljanju o klasičnoj manipulaciji sa knjigama i nastavnim tekstovima.

Da bih vam dokazao da u osnovnim i srednjim školama, kritičko mišljenje, zdrav razum, analiza i korišćenje mozga pripadaju prošlosti, dozvolite mi da vam predstavim dve činjenice koje sam pročitao u Pregledu

ministarstva za 2005/2006, koji je objavljen u januara 2006 godine. Prva činjenica je uspeh učenika u prvom polugodištu školske 2005/2006 godine. Prema analizi Ministarstva, u osnovnom obrazovanju do petog razreda rezultati su pozitivni, dok su rezultati na srednjem i visokom nivou negativni. Ja bih vas zamolio da pogedate izveštaj od 16 do 18 starnice gde na grafikonu možete videti da su srednje škole u krizi.

Druga činjenica je u vezi maturskog ispita i rezultata državnog ispita. Možete videti da je postignut prag prelaznosti od 40%.

Stanje u obrazovanju, nivo znanja koji se pruža u osnovnim i srednjim školama

Dozvolite mi da Vam dam k znanju da osnovne i srednje škole funkcioniraju u takvom obliku, gde komuniciranje između osnovne škole, direkcije za obrazovanje, Ministarstva za obrazovanje ne predstavlja vrtikalnu liniju. Možete uočiti takve primere u Prizrenu, Podujevu, Klini i u Istoku.

Četrto pitanje se odnosi na status nastavnika. Nema uspešne škole bez pravog lideršipa. Ako želite i ako želimo da imamo moderno obrazovanje, nastavnik treba da ima jasno definisan položaj i platu. Nemože biti kvaliteta u obrazovanju bez linearnih plata.

Peti, i poslednji, problem i u kojem ne želim da Vas puno zamaram, ali koje dosta uznemiravajući, odnosi se na napuštanje škole. Neću pomenuti nasilje u školi. Dozvolite mi samo da pominjem jednu brojku, koja opet nije moja brojka, o kojoj vi treba da informišete kao poslanici,

a ne da uzimate taj selektivni izveštaj iz pregleda rada Ministarstva za obrazovanje, štampanog u januaru mesecu 2006. godine. Za 2004/2005. godinu napustili su školovanje 4141 učenika, od kojih 47% muškarci, dok 53% su devojčice.

S toga, sciljem da prelazimo na deo sugestija, dozvolite mi, samo u ime parlamentarne grupe Demokratske Partije Kosova da tražim od Vas da se upotrebi polovina budžetskog suficita od prošle godine za izgradnju novih škola i za renoviranje starih. Mi smo jučer primetili iz debate da imamo 179 miliona evra u neraspoređenom fondu. Mi tražimo da polovina tog iznosa bude raspoređen za škole.

Pred univerzitetsko obrazovanje je prešao sa vanredne faze razvoja

Uzimajući reč, Ministar obrazovanja Agim Velju je naglasio da ima nekoliko godina da je, pred univerzitetsko obrazovanje, prešlo sa emergentne faze u fazi razvoja, zbog toga i suočava se sa svim izazovima koji su tipični za jedno društvo u tranziciji. Ove školske godine u sektoru predosnovnog obrazovanja, osnovnog i pred univerzitetskog imamo 440. hiljada učenika, koji prate nastavu u 1117. edukativno – obrazovnih institucija sa oko 27. hiljada zaposlenih.

Pošto smo, tokom ovih 8. godina, preuzeli jednu zajedničku odgovornost za izgradnju institucija Kosova, prvi cilj Ministarstva obrazovanja, nauke i tehnologije, bio je i preostao izgradnja kapaciteta menadžiranja obrazovnog sistema. U tom pravcu vodili smo

posebnu pažnju u kompletiranju zakonske infrastrukture i izgradnji mehanizama radi oživljenja iste. Tako su u s v o j e n a jedna serija zakonskih i p o d z a - k o n s k i h akata, dok su neki drugi već u

proceduri. I ako se ne primećuje neki legislativni vakum i da je obrazovanje nadležnost i koja, već je prošlo znatno vreme, je prenešeno, mogu reći da konkretna rešenja koja se nadovezuju sa konačnim statusom Kosova, posebno sa decentralizacijom, ograničavaju nas u našim delovanjima i nameću jednu dinamiku i sporiji rad od onoga što bismo poželjeli.

Pre dve nedelje, Vlada Kosova je usvojila Strategiju pred univerzitetskog obrazovanja 2007./2017., dokument koji skicira put razvoja ovog sektora u budućnosti. Ovaj dokument je rezultat jednog procesa sa učešćem širokog spektra lokalnih i međunarodnih eksperata i predvidja konkretne i oročene mere, kao i budžetska prisvajanja radi avansiranja pred univerzitetskog obrazovanja na Kosovu. Sada se nalazimo u procesu izgradnje okvira za stalnim nadziranjem i srovdjenjem ovog dokumenta i verujemo da ćemo biti u stanju da nastavimo sa ovim procesom, preduzimanjem popravnih postupaka tu gde ima potrebe.

Jedan dio mera se odnose na obezbedjivanje jednog kvalitetnog i efikasnog menadžiranja u sistemu

obrazovanja, što podrazumeva dalje angažovanje u izradi legislature u skladu sa normama Evropske Unije, profesionalizam obrazovnog rukovodstva u svim nivoima kroz programa osposobljavanja, izgradnji jedne infrastrukture za obradu podataka u obrazovanju, što veće deligiranje nadležnosti i odgovornosti u nivou škola i td.

Obezbeđivanje kvaliteta je jedna oblast gde smo puno radili, ali gde sudimo da ima još dosta rada da bi se izradio jedan komparativni sistem sa ostalim zemljama. Razvijali smo nove kurikule za sve nivoe sa aktivnim učešćem lokalnih i međunarodnih eksperata. Otvorili smo tržište nastavnih udžbenika, izgaradili smo nov sistem za edukaciju nastavnika, organizovali smo, podržavali i finansirali treniranja nastavnika u službi, izgradili smo kapacitet za organizovanje nacionalnih udžbenika u obrazovanju, ali nismo zadovoljni sa našim dostignućima.

Mislim da možemo učiniti još više u tom pravcu, vodeći više računa i pažnje prema kvaliteti rada što činimo i o efikasnosti koje ona ima među učenicima. Da bi se to postiglo, treba da shvatimo svi da promene u obrazovanju, a posebno one koje se odnose na kvalitet, predstavljaju jedan proces što ih karakteriše potreba za obnavljanjem, u međuvremenu, pojedinih reformirajućih koraka, dok efekat tog procesa će se uočiti samo nakon jednog, relativnog, dužeg vremena.

S toga, moramo se naučiti da ponovno razmaramo i dopunjujemo kurikule, nastavne udžbenike, programe treniranja,

izgradivši na taj način jedan sistem za obezbeđenje kvaliteta, jer, poznato je, one nikad nemaju kraja, dok kvalitet nikad nije zadovoljavajući.

Strategija pred univerzitetskog obrazovanja riafirmiše naše opredeljenje da celokupnoj deci na Kosovu pružimo kvalitetnog obrazovanje i orientisanog prema sposobnostima, što predstavlja još jednu vrstu međunarodne obaveze naspram proklamiranih politika od strane UNESCO-a.

Optimalne uslove za organizovanje nastave na jezicima zajednica

Na Kosovu su stvoreni optimalni uslovi za organizovanje nastave u jezicima zajednica, ali ovi uslovi se ne koriste od svih. Dok se učenje na bošnjačko i turskom jeziku se organizuje normalno, kod zajednica srba još se uočava jedno opredeljenje da se funkcioniše u okviru jednog paralelnog obrazovnog sistema, kontrolisanog od strane Beograda.

Strategija pred univerzitetskog obrazovanja predvidja povećanje budžeta za pred univerzitetsko obrazovanje do 133 miliona evra unutar perioda 2008./2012., što, u zavisnosti od trenda privrednog razvoja, sačinjava 4.46 do 4.47, bruto domaćeg proizvoda.

Infrastruktura je najveća investicija koja nas očekuje u narednih pet godina, dok, shodno naših kalkulacija, košta će nam oko 215 miliona eura, ili 88.% zbrinog iznosa od 245. miliona eura, što se predvidja za sprovođenje strategije pred univerzitetskog obrazovanja. Iz tog iznosa pretendiramo da oko 56. miliona eura budu

obezbeđena od donatora, što predstavlja jednu dugoročnu obavezu za Kosovu.

Ne može biti kvalitetnog obrazovanja bez dobrih plata i investicija

Nimon Alimusaj je rekao da parlamentarna grupa Demokratskog s a v e z a Kosova je rado prihvatila ovu debatu za osnovno i s r e d n j e obrazovanje, jer sveru obrazovanja smatra kao

sveru od vitalnog značaja za kosovsko društvo u celini. Mislimo da debata treba imati za cilj da pokrene odgovornost i računopoložanje, sa jedne strane i sa druge strane da ojača participaciju i zastupljenost, da proširi osnovu odlučivanja, uspostavljajući dijalog u svim vladajućim organima, ali i opozicije, jer, za stanje u obrazovanje nisu odgovorni samo u ministarstvu, ovom prilikom Ministarstvo obrazovanja, samo Vlada, samo pozicija, nego je odgovorno celokupno društvo. Kratkorečeno podbačaj u obrazovanju su odgovornost svih društvenih subjekata. Ja želim da istaknem samo jedno dva primera, upućenim drugim faktorima koji se ne bave sa pitanjem obrazovanja i opoziciji.

Daću jedan veoma apsurdan primer, KEK-a, koji nema nikakve veze sa obrazovanjem i koji se stara za budžet Javne televizije Kosova, opterećuje sve škole, sva električna brojila u školama i sa naplatom za televiziju kada se zna da škole raspolažu i sa po nekoliko električna brojila i da nemaju nijedan televizior. Retke su one koje imaju televizior. Tačno je da

opozicija ne snosi glavni teret za unapređenje obrazovanja, ali može istu pomoći, kao što je slučaj debata, odlaganjem, nabranjem nedostataka, ali može i da ometa, kao što je slučaj sa Univerzitetom u Prištini, gde je opozicija država kao taoca rukovodstvo Univerziteta za nekoliko godina, jedino sciljem da drži pod političkim nadzorom Univerzitet. Pošto je ovde pomenuto i pitanje direktora, neka se pominje i slučaj Mališeva gde otvoreno, lokalna vlast, kojom upravlja opozicija, ne priznaje ni konkurse koje objavljuje Ministarstvo.

Čini nam se umesnim apel Ministra obrazovanja, izrečen pre nekoliko dana, da je vreme da radimo zajedno, da prikupljamo energije i izvore radi razvijanja obrazovanja, da se što pre Kokosovo integriše u porodici civilizovanih nacija.

Za postignute rezultate u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja govorio je Ministar i iste ne mogu se negirati. Čak, one, koji ne uočavaju u izveštaju za period od pre 1999. godine mogu se smatrati velikim i ohrabrivajućim. Čak, u pojedinim aspektima Kosov je ispred pojedinih država u regionu, kao što su Albanija i Makedonija. Kosovo je jedini koji je izradio veoma ozbiljnu srednjoročnu strategiju za pred univerzitetsko obrazovanje, kao jedan sveobuhvatan proces. Ova strategija je veoma dobra, ali ako se ne sprovodi, ona će ostati samo kao jedna hrpa od papira. Ali sa druge strane, upoređenjem stanja obrazovanja na Kosovu sa stanjem obrazovnih sistema u svetu, možemo konstatovati da je obrazovanje kod nas jako daleko od onoga poželjnog.

Parlamentarna grupa Demokratskog saveza Kosova zna postignute rezultate u oblasti osnovnog i srednjeg obrazovanja i čestita dotičnom Ministarstvu za obavljeni rad, ali se javno zahvaljuje i raznim

vladinim i nevladinim međunarodnim organizacijama za veliku materijalno pomoć i sa ekspertima koji su dali za Kosovu u ovu oblast. Potreban je veći budžet za uzdizanje budžeta kapitalne infrastrukture, jer, poznato je, da ne može biti potrebnih rezultata u obrazovanju bez odgovarajućeg prostora, kada škole rade sa tri i četiri smene. Traži se, znači, jedan povećani budžet i za robe i usluge, jer, poznato je da neće biti kvalitetnog obrazovanja bez kabineta, laboratore za probe i ekesperimente. S toga, spravom mi konstatujemo da postojeći zakon nije dovoljan bez uređivanja školske infrastrukture, bez boljih plata za nastavnike. Dok je investicija u obrazovanju veoma značajno. Sada je već poznato svugdje konstatacija da jedan narod, jedna država ne može imati privredni razvoj bez kvalitetnog obraovanja, i ne može biti kvalitetnog obrazovanja bez dobrih plata, bez investicija u obrazovanju.

Praksa drugih zemalja je pokazala da one zemlje koje su za obrazovanje odvojili siromašan budžet pokajale su, dok one zemlje koje nisu poštedeli budžet za škole, kao što su: u prvom redu Irska, zatim Švedska, Danska i ostale, nakon 10 godina konstatovale su da su njihove škole, njihova najveća industrija. I u načinu budžetiranja škola ima nedostataka.

Jedan poseban značaj za kvalitetno obrazovanje imaju i nastavnih udžbenici. Istraživači su konstatovali da, ne uvek, su kvalitetne, jer oni se izradjuju trčeci od nekoliko autora koji su, često puta, stvorili monopol. To čini potrebnim stvaranje mehanizama koji garantuju kvalitet udžbenika, ima i brojnih drugih problema koji zahtevaju jedan drugačiji pristup. Na primer sprovedenje reforme za povećanih kvaliteta kod nastavnika. Zatim, izrada zakona o privremenom penzionisanju nastavnika sa zdravstvenim

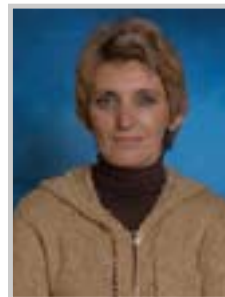
problemima. Utvrđeno je da u osnovnim i srednjim školama Kosova ima preko 1000 nastavnika sa raznim bolestima i koji rade u školama i u grožavaju i zdravlje dece, ali oni ne izlazu na invalidsku penziju, jer treba da čekaju da pune 65. godine života da bi dobili onih 40 eura.

Sala Ahmetaj je istakla da svaki civilizovan narod, na institucionalnom nivou komunicira jednim standardom. U našim školama i drugim institucijama, u ime slobode i demokratije izražavanja, standardni jezik je za žaljenje.

To je ono što svi moramo da znamo. Standardni jezik se uči u školama, a u tom pravcu mogu dosta da pruže mediji emitovanjem obrazovnih i zabavnih emisija koje su ,nažalost, na nezadovoljavajućem nivou. Stoga Ministarstvo za obrazovanje i druge institucije moraju da promovišu jezičku kulturu kao neophodnu vrednost za dobru komunikaciju.

Zakonska infrastruktura za funkcionisanje obrazovnog sistema

Murvetë Drešaj- Baljiu je istakla da je Ministarstvo za obrazovanje, nauku i kulturu tokom ovog vremena donelo nekoliko osnovnih zakona i formiralo dobru zakonsku infrastrukturu sa funkcionisanje obrazovnog

sistema. Takođe je donelo i jedan broj administrativnih uputstava kojim je izvršeno unutrašnje strukturisanje pojedinih objekta i regionalnih i evropskih kriterijuma obrazovanja. Putem istih se može videti da su realizovana tri osnovna pravca obrazovanja na Kosovu: Integracija svih manjina, osim srpske, u obrazovni sistem Kosova, početak reforma prema strategiji srednjoročnog obrazovanja na Kosovu i strategije preduniverzitetskog obrazovanja i početak prekvalifikacije nastavnika u program za osposobljavanje bez prekida radnog odnosa što može da doprinese kreativnosti obrazovanja u našim školama.

Međutim, u materijalu Ministarstva o kojem raspravljamo nije izvršena diferencijacija njene aktivnosti za osnovno i srednje obrazovanje, naprotiv, postoji strategija, izazovi i objekti ministarstva u celini, bez diferencijacije konkretne teme za parlamentarnu raspravu. Koji su izazovi kroz koje prolazi kosovsko obrazovanje? Ako učinimo napore da pruženi tekst Ministarstva i otvoreno pismo sindikata oslobodimo od deklaracija koje nisu sadržajne, nije teško primetiti da su u kosovskom obrazovanju zabrinutosti zajedničke, kako u vladinim tako i u nevladinim institucijama. Od tri suštinska zahteva, dva su zajednička, a to se odnosi na materijalno stanje nastavnika i infrastrukturu škola. Treći je za Ministarstvo političko integrisanje srpske zajednice, dok za sindikat kolektivni ugovor.

U nastavku ona je rekla da je nerealizovanje projekta za plate u javnoj službi poremeo socijalnu ravnotežu na

Kosovu, gde su nastavnici najviše pogođeni u tom pravcu. Sprovođenje zakona i administrativnih uputstava predstavlja izazov. Nezadovoljstvo prosvetnih radnika je zajedničko. Stoga je parlamentarna grupa AAK preporučila da se insistira na punom sprovođenju zakona koji su usvojeni u ovoj oblasti.

Zašto se udžbenici ne daju besplatno?

Genç Gorani je podsetio da se u zakonu kaže da se n a š e m d r u š t v u putem ovog ministarstva bezbeduju udžbenici za našu decu od prvog do petog razreda besplatno.

Interesuje me, kao i moje kolege, zašto to nije realizovano. Odgovor je bio jednostavan „nema budžeta“. Kada smo se interesovali kod zvaničnika Ministarstva za finansije tokom razmatranja budžeta, oni su nam rekli da nisu dobili nijedan zahtev. Kasnije smo shvatili da je zahtev upućen u iznosu od 9 miliona evra. Ono što je začuđujuće da smo konstatovali da je za školske udžbenike potrebno 5 miliona evra, što je relativno skroman iznos, imajući u vidu koliko je to značajno. Radi se o 200 hiljade učenika, možda i manje, međutim nama nedostaje volja za obezbeđivanje ovog skromnog iznosa.

Do kasno napuštanje škola nije bilo zabrinutost Skupštine. Međutim, jedan od poslednjih primera u Voljaku je bilo 197 slučajeva napuštanja u

osnovnim školama. Kada govorim o Komisiji za obrazovanje, postojala je volja za raspravu povodom ovog pitanja sa zvaničnicima obrazovanja, posebno Ministarstva, ali ministar se nije odazvao. Postojale su i ponude koje su upućene na ime ministra, ali ministar se nije odazvao na ove pozive. Za ove tri godine, tačnije dve i po godine našeg rada na Komisiji za obrazovanje, ministar je bio prisutan samo jednom i to 10 minuta, jer je bio zauzet važnijim poslovima. Zatvaranje predškolskih razreda se obrazlaže nedostatkom budžeta, dok susedne zemlje otvaraju i nalaze načine za otvaranje predškolskih razreda, što će nas skupo koštati.

Ramadan Keljmendi je

mišljenja da je stanje u preduniverzitetskom obrazovanju na Kosovu teško, ali je velika istina da se u nastavnom

procesu nije angažovalo dovoljno i zahtevaju se stručnjaci, koji poznaju ovu oblast i koji imaju mogućnosti i stručni potencijal za avansiranje. Može se konstatovati da je situacija teška, ali je teško da se daju predlozi kako izići iz ove situacije, u odnosu na političku i ekonomsku situaciju, kao i visok stepen nezaposlenosti roditelja koji čine sve kako bi školovali i vaspitavali decu. U nastavku, Keljmendi je spomenuo slučaj severa Mitrovice gde su objekti prazni, jer se ne izvodi nastava i

nema ko da pohađa, dok su naši učenici proterani. Minitarstvo obrazovanja, uprava za obrazovanje na opštinskom nivou i regionalni centar za obrazovanje u Mitrovici mora da čine napoare da vrata učenike u njihove škole, ali u tom pravcu nema pravog organizovanja.

Drita Statovci je izrazila svoje čuđenje da upravo u glavnom gradu, gde postoje sve mogućnosti institucije obrazovanja; u nekim školama, na primer, u školi Hasan Priština nastava se odvija u četiri, dok u drugim školama Prištine u tri smene (Naim Frasheri, Pjeter Bogdani, Ismajl Qemajli, Elena Gjika i dr.). Odeljenja imaju veliki broj od 30 do 40 učenika, u zavisnosti od prepodnevne ili poslepodnevne smene, dok su inventar i higijenski uslovi u školi nezadovoljavajući. Situacija je slična i u drugim centrima.

Gani Koci je rekao da u 13 osnovnih škola opštine Skenderaj nedostaje voda za piće, u 8 škola nema električne energije, u 7 škola nastava se odvija u kontejnerima, u 6 škola nema sportskih poligona neophodnih za škole. Već 7 godina institucije Vlade su investirale samo 650 hiljada evra, dok je zahvaljujući donatorima, obnovljeno i izgrađeno 13 škola,

za šta smo im zahvalni.

Zabrinjavajuća pojava samoubistava

Ferid Agani je rekao da naše škole treba da budu institucije koje pomažu u formiranju stabilnih psiholoških ličnosti mladih. Nažalost, to se ne događa. Jedan od indikatora ovih negativnih pojava je povećan nasiljem u školama i zavisnošću od psiho-aktivnih supstanci u školama. Naročito zabrinjava pojava samoubistava mladih, pre svega mladih školske dobi. Prema istraživanju koje je izvršeno 30.1% ukupnog broja samoubistava na Kosovu, što znači u periodu 2000/2005, 111 su maloletnici. To je veoma ozbiljan indikator socijalno – psiholoških promena u našem društvu.

Numan Baliq je rekao da je sramno da posle 8 godina djeca koja uče nastavu na bosanskom jeziku nemaju odštampane udžbenike i da to ministar, koji vidim tamo pomno bileži nešto u svojoj knjizi, treba da ubeleži i ovo. Dakle, naredne godine ne bismo trebali dočekati a da učenici u osnovnim i srednjim školama na bosanskoj nastavi 9-tu godinu započnu bez knjiga koje su odštampane.

Xhezair Murati naglasio je da se obrazovanje za sve zajednice predstavlja osnovni fundament,

pogotovu za manjinske zajednice. Ja bih rekao ovom prilikom da bez obrazovanja u onom punom smislu riječi nema, dakle, ni perspektive opstajanja zajednica. Ja bih pohvalio počev odmah nakon rata i još i prelaznu Vladu koja je omogućila nama da izvršimo promjene uspostavljanjem nastave na bosanskom jeziku. Potom, i oba ministarstva dakle u prvom i drugom mandatu, učinila su dosta napora da nam izađu u susret i omogućće nam, kako je ministar rekao, normalnu nastavu a ja bih to zamijenio, malo bih precizirao uglavnom normalno izvođenje nastave, zašto kažem uglavnom, zato što smo evo već toliko godina nakon rata suočeni sa dosta poteškoća i problema i ja bih ovdje danas samo neke pobrojao koji su krucijalni, koji su izuzetno značajni za nas.

Prvo što bih pomenuo je to da nam udžbenici još uvijek ostaju glavni problem, a da ne govorimo o priručnicima, raznim nastavnim listićima itd.

Ja bih ovdje zamolio ministra i njegov kabinet da ozbiljno uzmu u obzir da u nastavi na bosanskom jeziku napravimo rotaciono smjenjivanje smjerova u srednjim školama, ako se oni zadrže više školskih godina, onda imamo hiperprodukciju određenih kadrova. Takođe, mi smo već uredno podnijeli zahtjev za Pedagoški fakultet u Prizrenu, da nam se, od naredne školske godine omogući katedra za bosanski jezik i književnost, jer nemamo dovoljno predmetnih nastavnika, iz ove oblasti kao i za matematiku i engleski, ali to one, dakle, one naredne školske godine.

/ nastavlja se na 18. stranici /

Otvaraju se evropske perspektive za Kosovo

- *Ocenjuje se istorijski momenat kroz koji prolazi Kosovo*
- *Zvanična Tirana je odavno pretvorena u jednog snažnog advokata pitanja Kosova*

Predsednik Skupštine Kosova, Kolë Berisha, primio je danas predsednicu Skupštine Albanije, g.-dju Jozefina Topalli, u društvu poslanika Kastriot Islami, Fatos Hoxha, Besnik Bisha i Spiro Peçi.

Predsednik Parlamenta Berisha je upoznao njegovog albanskog homologa, g.-dju Topalli o razvojinama na Kosovu, o procesima kroz koje prolazi Kosovo i o ulozi Skupštine Kosova u tom procesu. On se zahvalio na pomoći koju su dali i koju daju institucije albanske države za pitanje Kosova i posebno za ključni proces rešavanja statusa Kosova. Zvanična Tirana je odavno pretvorena u jednog snažnog advokata pitanja Kosova, rekao je Berisha, koji je visoko ocenio vreme koje albanski državnici posvećuju Kosovu na susretima sa strancima. Predsednica Skupštine Albanije, Jozefina Topalli, pozdravila je u ime Parlamenta Albanije i delegacije koju je predvodila, ocenjujući ovu posetu drugačijom od svake druge posete, iz činjenice da se ova realizuje na Kosovu i u jednom istorijskom

trenutku, sasvim posebnog, radjanja države Kosova. Kosovo je na vrhu agende medjunarodne zajednice: OUN – a, SAD-a EZ-a, Evropske komisije i, naravno, Albanije i zemalja regiona, naglasila je ona.

Ne samo region, nezavisnost Kosova smatra već kao jednim konzumiranim pitanjem koje je ostalo jedino da se formalizuje, rekla je gospodja Topalli, koja je naglasila da je ostalo veoma malo vremena do trenutka izglasanja Rezolucije o Kosovu u SB OUN-a. Mi, realno, verujemo da će formalizacijom ove nezavisnosti, Kosovo zajedno sa svim drugim zemljama Zapadnog Balkana i čitavog Balkana, započeti proces evropske perspektive, proces koji zahteva mnogo angažovanja i mnogo energije, rekla je Topalli, koja je ocenila odmerenost i odlučnost političke klase Kosova u ovom istorijskom trenutku.

Predsednica Parlamenta Topalli je naglasila da nakon sporazuma o pridruživanju i stabilizaciji Albanija čeka poziv za učlanjenje u NATO i rešenje statusa Kosova.

Na jedno pitanje novinara, nakon susreta, kako ocenjuje doprinos Skupštine Albanije za pitanje Kosova, Berisha se izrazio da Skupština Albanije i ostale njene institucije imaju posebnu zaslugu za ono što su učinili i što čine za Kosovo. Imamo niz oblasti u kojima treba da saradjujemo. Otvoriće se lakši put komuniciranja i svestranog razvoja, naglasio je Berisha.

Skupština Albanije je imala za zadatak da podrži pitanje Kosova, rekla je g. Topalli, koja je potsetila na Rezoluciju Skupštine Albaniju, petnaest godina ranije, u podršci nezavisnosti Kosova. S druge strane, odgovarajući na mogućnost ruskog veta na SB OUN-a, predsednica Parlamenta Albanije se izrazila da ne veruje i da ne nalazi nijedan razlog da bi mislila na varijantu veta. Ona se izrazila optimistom da će Rezolucija o Kosovu proći na Savetu bezbednosti.

Berisha i Topalli su se složili da oba naša parlamenta, ali i druge institucije Kosova i Albanije, treba da produbljaju saradnju.

Status quo na Kosovu nije održiv

- *Razgovarano je o radu Skupštine, o usvajanju zakona, o pregovaračkom procesu za rešenje statusa Kosova, o izborima koji će se održati u novembru, kao i o saradnji između Skupštine i OEBS-a*
- *Svaki napor za destabilizaciju, u ovim odlučujućim trenucima za rešenje statusa, imalo bi velike posledice*
- *Izbori u novembru će biti uspešni*

Predsednik Skupštine Kosova, Kolë Berisha, primio danas novog šefa OEBS-a na Kosovu, Tima Guldimanna sa kojim je razgovarao o radu Skupštine i o procesu usvajanja zakona, o pregovaranju za rešenje statusa Kosova, o izborima koji će se održati u novembru mesecu i o saradnji između Skupštine i OEBS-a.

Predsednik Skupštine Berisha je pozeleo dobrodišlicu g-dinu Guldimannu i uspeh na novom zadatku, takođe ocenio je uspešnim dosadašnju saradnju Skupštine i

OEBS-a i istakao je da je optimista da će se ova saradnja nastaviti i ubuduće.

Novi šef OEBS-a, Tim Guldimann je potvrdio svoju odlučnost za saradnju, dodajući da će nastaviti sa ulogom podržavanja i savetodavanja za zakonodavstvo zemlje, bezobzira na ulogu i poziciju misije OEBS-a na Kosovu nakon statusa. On je u nastavku istakao da misija kojom rukovodi koncentrisana na podršci i uspešnom održavanju izbora koji će se odražati 17 novembra. Referisajući se obavljenim

pripremanjima i stavovima institucija Kosova izrazio je uverenje da će izbori biti uspešni.

Predsednik Skupštine Berisha je istakao da Kosovo već ima iskustva u organizovanju izbora i složio se sa g-dinom Guldimannom da bi svaki napor za destabilizaciju, u ovim odlučujućim trenucima za rešenje statusa, imalo velike posledice.

Berisha je ocenio posvećenost kosovskih institucija za rešenje statusa ističući da je status quo neodrživ.

U Parlamentu Estonije osnovana je Grupa prijateljstva sa Kosovom

Odluka za formiranje "Grupe za podržavanje Kosova" je usvojena os strane Parlamenta Estonije, na sednici održane dana 27 septembra 2007. godine

U Parlamentu Estonije osnovana je Grupa prijateljstva sa Kosovom, formulisana sa zvaničnim nazivom "Grupa za podržavanje Kosova". Zvanična informacija je pristigla na adresi Predsednika Skupštine Kosova, g. Kolë Berisha.

U toj grupi su šest članova, dok predsednik grupe je g. Hanes

Astok. U zvaničnom obaveštenju, potpisanog od predsednik Parlamenta Estonije, g. Ene Ergma, obaveštava da članovi Grupe prijateljstva sa Kosovom su poslanici: g. Hanes Astok, predsednik Grupe, iz Reformističke partije, g. Mart Nut, potpredsenik, g. Andres Herkel, g. Jaanus

Marradi, g. Jaak Salumets i Ester Tuikso.

U pismu upućenom predsedniku Berisha, daje se k znanju da je odluka o osnivanju "Grupe za podržavanje Kosova" usvojena od Parlamenta Estonije na sednici održane dana 27 septembra 2007. godine.

Kosovo je učinilo njegov kompromis prihvatajući Paket Ahtisarija i principe Kontakt grupe

- *Nezavisnost Kosova ne oštećuje mir i stabilnost regiona, naprotiv, ono je u dobrobit regiona i same Srbije*
- *Veoma smo posvećeni za evropske integracije*

Predsednik Skupštine Kosova, Kolë Berisha, primio je danas dva člana Nacionalne Asambleje Francuske: Jean-Pierre Dufau i Jean-Michel Ferrand, zaduženi o pitanju Kosova i članovi Odbora za spoljne poslove Nacionalne Asambleje Francuske, kao i druge zvaničnike ovog Odbora, koji borave na Kosovu i regionu u cilju izrade jednog studijskog izveštaja o stanju u ovom delu Evrope. U tom smislu Parlamentarna francuska delegacija, u njihovom društvu je bio Thierry Reynard, šef Medjuvezne kancelarije Francuske u Prištini, zainteresovala se za procese na Kosovu u pravcu rešenja statusa.

Predsednik Parlamenta Berisha se zahvalio na zalaganja i doprinos francuske države o procesu na Kosovu, a na poseban način se zahvalio Nacionalnoj Asambleji Francuske, koja je na razne načine podržavala i nastavlja podržavati Skupštinu Kosova.

Odgovarajući na interesovanja francuskih parlamentaraca, posebno o izgledima pronalaženja jednog kompromisa u dodatnim razgovorima sa srpskom stranom, Berisha je naglasio da zemlja prolazi kroz odlučujuće istorijske trenutke.

Kosovo je učinilo njegov kompromis prihvatajući Paket Ahtisarija i

principe Kontakt grupe, naglasio je čelnik legislativa zemlje, garantirajući goste da nezavisnost Kosova ne oštećuje mir i stabilnost regiona, naprotiv, ono je u dobrobit regiona i same Srbije. Nezavisno Kosovo, rekao je Berisha, daje snažne garancije za sve građane Kosova, posebno za manjine, dodajući da je već kašnjenje rešenja statusa postala prepreka razvoja zemlje.

Iznoseći u opštim crtama viziju o budućnosti Kosova, Berisha je izrazio francuskim parlamentarima želju naroda Kosova i posvećenost institucija zemlje za evropske integracije.

Visoko se ceni svesrtana pomoć koju je Švajcarska dala

Status kvo na Kosovu nije prihvatljiv, prema tome svi treba da se anagažuju u rešavanju kosovskog statusa

Predsednik Skupštine Kosova Kolë Berisha susreo se danas sa novim šefom Švajcarske kancelarije Likasom Beglingerom. Kjučna tema ovog susreta bila je dalje produbljanje saradnje između Švajcarske i Kosova, naročito na polju međuparlamentarne saradnje kao i proces satatusa Kosova. U tom duhu, predsednik Skupštine Berisha je upoznao g-dina Beglingera sa radom Skupštine Kosova u oblasti zakonodavstva. On je visoko cenio svestranu pomoć koju je Švajcarska dala, pre svega u političkoj podršci na utvrđivanju

statusa Kosova kao i brojnim ostvarenim projektima u raznim delovima Kosova, koji su olakšali život naših građana (vodovodi, električna energija i dr.).

I ovom prilikom g-din Lukas Beglinger je potvrdio spremnost Švajcarske da nastavi sa svim ovim projektima, a govoreći o pitanju statusa Kosova, on je rekao da status kvo na Kosovu nije prihvatljiv, prema tome svi treba da se angažujemo u iznalaženju rešenja za status Kosova. U vezi s tim, predsednik Skupštine Berisha ponovio je stavove kosovskih institucija o

budućnosti Kosova, na osnovu volje noroda za nezavisnost.

G-din Lukas Beglinger tokom ovog susreta je izrazio ubeđenje da je Švajcarska jedna od zemalja koja će pružiti ekonomsku podršku Kosovu. U tom okviru, on je istakao značaj međuregionalne ekonomske saradnje, kao jedne od lakših formi ostvarivanja investicija u velikim projektima.

Na susretu je bilo i govora o izborima na Kosovu 17. novembra 2007.godine. Potvrđeno je da će i Švajcarska na ove izbore poslati svoje posmatrače.

Albanija čini ono što je potrebno i moguće u ovim okolnostima

- *Razgovaralo se o saradnji između političkih institucija i subjekata obeju zemalja, o parlamentarnim i lokalnim izborima na Kosovu i o procesu rešavanja statusa Kosova*
- *Ocenjuje se veoma značajnim očuvanje i jačanje partnerstva sa prijateljima Kosova*
- *Tim jedinstva je na putu formalizacije jedne nezavisnosti koje je danas potpuno u rukama Albanaca*

Predsednik Skupštine Kosova, Kolë Berisha, primio je danas jednu delegaciju Socijalističke partije Albanije, predvodjenu od Edi Rama, predsednik ove stranke.

Na susretu se razgovaralo o saradnji između političkih institucija i subjekata obeju zemalja, o parlamentarnim i lokalnim izborima na Kosovu, 17. novembra, i o procesu rešavanja statusa Kosova.

Predsednik Parlamenta Berisha se zahvalio na angažovanju Vlade Albanije, drugih državnih institucija i relevantnih političkih subjekata u Albaniji o pravednom rešavanju statusa Kosova. On je naglasio da Albanija čini ono što je potrebno i moguće u ovim okolnostima, a ocenio je veoma značajnim angažovanja albanske diplomatije o rešavanju statusa Kosova. Berisha je, pak, detaljno govorio o radu Skupštine Kosova i angažovanjima legislativa zemlje na planu donošenja zakona.

Predsednik Socijalističke partije Albanije, Edi Rama, izrazio je njegovo oduševljenje o radu Tima jedinstva, posebno o potrebnom pristupu u pravcu procesa o statusu Kosova. Čelnik albanskih socijalista je izrazio potrebu saradnje i koordinacije aktivnosti u korist obeju zemalja i regiona. Rama je, s druge strane, naglasio da Kosovo

ima snažnih prijatelja u demokratskom svetu, zato je ocenio veoma značajnim očuvanje i jačanje partnerstva sa njima.

Edi Rama je u susretu sa predsednikom Parlamenta Berisha predstavljao i inicijative koje su učinjene i koje se čine sa socijalističkim partijama evropskih zemalja i njihovim saveznicima sa približnim programima, kako bi se u obliku rezolucije jasno i izričito naglasio značaj očuvanja Ahtisarijevog Paketa u datom obliku.

Na susretu je bilo reči i o privrednoj saradnji između Kosova i Albanije, s posebnim naglaskom na saradnju u oblasti energetike.

Odgovarajući na pitanja novinara (nakon susreta) oko iznetih ideja o

podeli Kosova, Rama se izrazio: „To je jedna hipoteza koja se ne može dogoditi. Teritorija Kosova je jedna, nedeljiva, nepovrediva i neiskomadiva“.

O tenzijama između međunarodnih faktora, zbog statusa Kosova, Rama se izrazio da je normalno da na kraju procesa bude takvog momenta. Ovaj proces, rekao je Rama, narod Kosova je uspostavio istorijskim nastojanjima; zapečatio ga je njegovom pravednom borbom za nezavisnost i stvaranjem ovog konteksta u kojem se danas nalazimo. Tim jedinstva je na putu formalizacije jedne nezavisnosti koje je danas potpuno u rukama Albanaca, rekao je novinarima čelnik albanskih socijalista.

Odlaganje rešavanja statusa je blokirao razvojne tokove na Kosovu

Lord Johnston je ovu posetu Skupštini Kosova obavio u okviru priprema izveštaja koji će dostaviti parlamentarnoj asambleji Evropskog saveta.

Predsednik Skupštine Kosova Kolj Beriša primio je danas delegaciju Evropskog saveta, kojoj je predsedavao Lord Russell Johnston, izvestilac Parlamentarne asambleje Evropskog saveta. Delegaciji su prisustvovali g-đa Sonja Sirtari, iz Komiteta za politička pitanja Parlamentarne asambleje i g-din Zyrab Katchkatchishivill, šef Kancelarije Evropskog saveta na Kosovu.

Na sastanku je razgovarano o aktuelnim razvojem na

Kosovu, toku procesa kosovskog statusa, saradnji sa međunarodnom zajednicom i ulozi Skupštine Kosova u ovom procesu.

Lord Johnston je ovu posetu obavio u okviru pripreme izveštaja koji će predstaviti Parlamentarnoj asambleji Evropskog saveta.

Predsednik Skupštine Kolj Beriša je govorio o pojedinostima razvoja na Kosovu, o zakonodavnim aktivnostima Skupštine, o značaju koji ima što brže rešavanje statusa

Kosova i o posebnom značaju odlučne uloge zemalja, članica EZ u ovom procesu. Odlaganje rešavanja statusa je blokirao razvojne tokove na Kosovu istakao je predsednik Skupštine. Beriša je govorio i o stepenu saradnje Skupštine Kosova sa ostalim evropskim parlamentima, pripremanja za usvajanje zakona koji omogućavaju implementaciju Ahtisarijevog paketa, kao i o mnogim drugim pitanjima, koja će biti obuhvaćena u izveštaju Lorda Russell Johnston o Kosovu.

Kosovska strana je nudila maksimalni doprinos i učinila je potrebne kompromise u procesu razgovora o statusu

- *Sada sa našim međunarodnim prijateljima u očekivanju smo zaslužnog rešenja za narod Kosova*
- *Nezavisnost zemlje treba da očekujete u miru i sa strpljenjem*
- *Berisha je pozvan da poseti Parlament Donje Saksonije*

Predsednik Kosova, Kolj Berihsa danas je primio još jednu višečlanu delegaciju Parlamenta Landa Donje Saksonije, pod predsedništvom predsednika Parlamenta Jürgena Gansäuera.

Zahvalivši se na prijemu, gospodin Gansäuer je istakao da i ovu posetu na Kosovu, kao i mnoge druge do sada čini da bi se upoznao sa ovim odlučnim momentima za Kosovo i da pruži njegovu pomoć za ove procese.

Predsednik Berisha se ovom prilikom zahvalio na pomoć Nemačke u rešavanju kosovskog statusa. On je ispred parlamentarne

delegacije Landa Donje Saksonije predstavio pregled rada koji se odvija u Skupštinu Kosova i uopšte aktuelne procese na Kosovu.

Usredsređujući se na pomoć Nemačke u procesima za rešavanje kosovskog statusa, Berisha je istakao da je Kosovska strana nudila maksimalni doprinos i uradila je potrebne kompromise u razgovorima o statusu. Zajeno sa našim međunarodnim prijateljima u očekivanju smo zaslužnog rešenja za narod Kosova, rekao je Berisha, koji je i na ovom susretu je od međunarodne zajednice zatražio da

poveća pritisak na Srbiju, koja se nije pomakla sa početnih stavova.

Predsednik Parlamenta Donje Saksonije Jürgen Gansäuer je izrazio svoje ubeđenje da narod Kosova, u ovim presudnim momentima, nezavisnost zemlje treba da očekuje u miru i sa strpljenjem. On, međutim podržava nastojanja Skupštine Kosova oko Ahtisarijevog paketa.

Predsednik Parlamenta Donje Saksonije Gansäuer pozvao je člana kosovskog zakonodavstva da poseti Parlament ovog Landa u Hanoveru, a Berisha je poziv prihvatio sa zadovoljstvom.

Manjinske zajednice imaju garantovana mesta u zakonodavstvu i ekzekutivi zemlje

- *Narod i institucije Kosova očekuju od Španije jedinstven stav sa članicama EZ-e u gezi nezavisnosti Kosova*
- *Skupština je podržala Ahtisarijev plan sa uslovom da on bude usvojen i od međunarodne zajednice i samo u toj formi se može sprovesti, otvarajući put misiji EZ-e na Kosovu*
- *Srbi da izađu na izbore i da ne prihvate ulogu političke valute Beograda*
- *Snage bezbednosti na Kosovu imaju kapacitet da drže pod kontrolom stanje, ali ako se status odugovlači i nakon 10 decembra mogu se stvoriti tenzije u regionu i protesti na Kosovu*

Članovi Predsedništva Skupštine Kosova, Sabri Hamiti, Xhavit Haliti, Rame Buja, Gazmend Muhaxheri i Bislim Hoti su primili danas španskog ambasadora u Beogradu, Jose Riera Siquier, sa kojim su razgovarali o razvoju na Kosovu, u kontesktu utvrđivanja statusa, održavanja izbora 17 novembra i o bezbednosnom stanju sada i nakon završetka dodatnih razgovora , 10 decembra.

Sabri Hamiti, član Predsedništva je pozdravio španskog diplomatu i istakao predstavio intenzivni rad Skupštine Kosova do dva dana pre održavanja izbora 17 novembra u cilju ispunjenja roka za usvajanje zakona, a posebno za nestavaranje institucionalnog vakuma. "Izbore smo odlučili da održimo zbog ojačanja demokratskog reda , ali možemo da ih i ne održimo ako na bilo koji način zadiru u rešenje statusa Kosova, a to je 23 nezavisnost , istakao je Hamiti. Skupština je prihvatila Ahtisarijev plan sa uslovom da on bude prihvaćen od međunarodne zajednice i samo kao takav može se sprovoditi na Kosovu ističući u nastavku da se samo tako može otvoriti put misiji EZ-e na Kosovu.

Xhavit Haliti, takođe član Predsedništva je na pitanje španskog diplomate, o stanju bezbednosti,

odgovorio da bezbednosne snage na Kosovu imaju kapaciteta da drže stanje pod kontrolom, i garantovao je da vojnici NATO snaga imaju visok kredibilitet na Kosovu. Ali, ako se status odloži i nakon 10 decembra može doći do povećanja tenzije u regionu i to nezadovoljstva građana može biti praćeno protestima na Kosovu, istakao je Haliti.

Na pitanje španskog diplomate o šansama da nakon izbora Srbi i ostale manjine učestvuju u novoj Vladi Kosova, Sabri Hamiti je odgovorio da se izbori održavaju prema Ustavnom okviru koji rezerviše 20 mesta za manjine (10 za Srbe), a učešćem na izborima povećava se broj srpskih poslanika i njihova legitimnost. Pozivajući Srbe da izađu na izbore i da ne prihvate ulogu političke valute

Beograda, on je rekao da su predviđena i garantovana mesta za zajednice i u ekzekutivi.

Član Predsedništva, Bilsim Hoti, predstavnik egipćanske zajednice, je istako da se sve zajednice slobodno kreću po teritoriji Kosova, i da se one, osim Srba, nadaju i angažuju za nezavisnost Kosova.

Španski ambasador u Beogradu, Jose Riera Siquier je rekao da njegova zemlja preferiše prihvatljivo rešenje za obe strane i da je EZ-a zainteresovana za pozitivne razvoje u ovom delu Evrope.

Članovi Predsedništva Skupštine Kosova su rekli španskom diplomatu da narod i insitucije Kosova očekuju od Španije da ima jedinstven stav sa ostalim zemljama EZ-e u vezi nezavisnosti Kosova.

Izveštaj predviđa osnivanje Komisije za inostrane poslove i Komisije za evropska pitanja

- *Osnivanje Komisije za evropsku integraciju pokriće sve inicijative evropskih politika i organizovanja u Skupštini Kosova i, u celini, njihovo uvođenje u demokratiju zemlje*
- *Izveštaj govori i o budućem osnivanju Ministarstva inostranih poslova i diplomatske mreže Kosova*

Od parlamentarne Komisije za međunarodnu saradnju i evroatlantske integracije treba formirati (tokom narednog saziva) dve parlamentarne komisije: Komisiju za inostrane poslove, u kojoj će se voditi parlamentarna diplomatija u Skupštini Kosova i parlamentarna Komisija za evropska pitanja, koja će se baviti pitanjima integracije u EZ (iako još uvek nije počela kandidatura za učlanjenje). To je osnovna procena u Izveštaju za evropsku integraciju, Alain Barrau, koji su članovi Komisije za međunarodnu saradnju, pod predsedništvom Sabri Hamitija, predsednika komisije, ocenili vrlo korektnim,

profesionalnim i sveobuhvatnim u oblasti kreiranja inostrane politike Kosova.

Osnivanje Komisije za evropsku integraciju, kaže se u izveštaju, pokriće sve inicijative evropskih politika i zakonodavstva u Skupštini Kosova i, u celini, njihovo uvođenje u demokratiju zemlje. Osnivanje ove komisije, nastavlja se u izveštaju, omogućiće (na parlamentarnom nivou) balansiranje i ostvarivanje koordinacije već učinjenih napora Vlade na osnivanju Agencije za evropsku integraciju. U izveštaju se govori i o budućem osnivanju Ministarstva inostranih poslova i stvaranje diplomatske

mreže Kosova.

Članovi Komisije su se složili da komisije koje će se formirati, osim poslanika sa afinitetom i predanošću za evropsku politiku i evropske integracije, treba da imaju i vrlo profesionalno prateće osoblje. Predsednik Komisije Sabri Hamiti upoznao je njene članove da će g-din Barrau vrlo često dolaziti na Kosovo kako bi pomagao na preciziranju programa i pripremi nastavka svog izveštaja. On je rekao da će na jednoj narednoj sednici Komisije učestvovati i izveštavati i predstavnik Agencije za evropsku integraciju, g-din Shenol Muharremi.

Tradicionalno posmatranja polne ravnopravnosti u sadržaju školskih udžbenika

Prema stepenu obuhvatnosti učenika i studenata, kao i prema broju diplomiranih, srazmerno broja stanovništva, Kosovo je znatno ispod nivoa zemalja regiona

Komisija za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport Skupštine Kosova, predsedavao Enver Hodžaj, predsednik Komisije, održala je javnu raspravu u vezi sa izveštajima: Auditacija polnih pitanja u obrazovnom sistemu – Kosovski centar za polne studije; Upravljanje i konkurencija u visokom školstvu – KPRED i Izveštaj o omladini – UNDP. Preovladavala je opšta ocena da su izveštaji veoma kvalitetni, da su pružili značajne informacije, ali da sadrže i određene ocene i uznemirenost koje su zasnovane na iscrpnim istraživanjima u ovim značajnim segmentima našeg društva.

Tokom ove javne rasprave posvećena je značajna pažnja prespektivi polne ravno-

pravnosti i prevazilaženju predrasuda koje proističu iz tradicionalizma u vezi sa polnim aspektima. Upravo zbog toga je ukazano na potrebu pripremanja odgovarajućih politika od strane Ministarstva obrazovanja i ostalih subjekata za sprovođenje polne ravnopravnosti na svim nivoima obrazovanja. U vezi stim, najveće su primedbe upućene na adresu i dalje tradicionalnog posmatranja polne ravnopravnosti u sadržaju školskih udžbenika, koji ne odgovaraju savremenim zahtevima u oblasti polne ravnopravnosti, a posebno sa aspekta nedovoljnog prostora koji se pruža ženama u odnosu na muškarce.

Tokom rasprave je naglašeno da se često pominje da je omladina naše najveće

društveno bogatstvo, ali kao da se zaboravlja da se navodi da je ova konstatacija tačna samo ako je omladina školovana, odnosno obrazovana. U vezi stim su izneti podaci da je prema stepenu obuhvatnosti učenika i studenata, kao i prema broju diplomiranih, srazmerno broja stanovništva, Kosovo znatno ispod nivoa zemalja regiona. Takođe, izneti su i činjenice da je na Kosovu broj diplomiranih studenata, srazmerno broju stanovništva, manji za četiri puta u odnosu na Bugarsku. Tokom ove rasprave bilo je primedaba i u vezi sa kvalitetom nastave, odnosno sudija. Kao što je rekao jedan od diskutantata, sve se više favorizuje kvantitet na štetu kvaliteta diplomiranih studenata.

ODBOR ZA EKONOMIJU, TRGOVINU, INDUSTRIJU, ENERGETIKU, TRANSPORT I TELEKOMUNIKACIJE,
POSETILA INSTITUT INKOS

U kontinuitetu se pridaje značaj za prodobijanje kvalitetnih kadrova

Tokom posete članovi Odbora posetili su i Laboratoriju za Kontrolu Kavliteta Nafta i Naftnih Derivata, i od nadležnih iz ove Laboratorije upoznali se sa sveukupnimradom ove Laboratorije

Odbor za ekonomiju, trgovinu, industriju, energetiku, transport i telekomunikacije Skupštine Kosova, koju je predvodio Ibush Jonuzi predsednik Odbora, posetila je danas Institut INKOS.

Na početku posete članovi Odbora su se u prostorijama direkcije Instituta sastali sa Bordom Direktora INKOS-a kojom je predsedavao Direktor ovog Instituta g. Beqir Xhema. Na pomenutom sastanku informirajući o sveukupnom radu

Instituta Direktor Xhema je pored ostalog napomenuo da trenutno ovaj Institut zapošljava ukupno 96 radnika i da od njih 48 su sa visokom stručnom spremom i da se u kontinuitetu pridaje značaj za prodobijanje kvalitetnih i stručnih kadrova radi zapošljavanja u ovom Institutu. U nastavku Direktor Xhema je pored ostalog napomenuo da je ovaj Institut u saradnji sa ekspertima Rudarstva iz Albanije završio Istraživanje o Rezervama Uglja na Kosovu. Ovo Istraživanje je završen za šest meseci i koštao je oko 50.000 Evra. Po ovom Istraživanju geološke rezerve uglja na Kosovu se

procenjuju na ukupno 10.090.797.594 tona. Od ovog ukupnog iznosa do sada je iskorišćeno oko 278.927.176 tona tako da za iskorišćenje u daljem preiodu preostaje sveukupno 9.811.870.418 tona uglja. Za dalje istraživanje u vezi rezervama uglja na Kosovu prema proračunima ovog Instituta na raznim lokacijama Kosova treba da se izvrše još oko 2.000 bušotina. Tokom posete članovi Odbora posetili su i Laboratoriju za Kontrolu Kavliteta Nafta i Naftnih Derivata, i od nadležnih iz ove Laboratorije upoznali se sa sveukupnimradom ove Laboratorije.

/ nastavak sa 9. stranice /

Nuran Malta je rekla da je obrazovanje najvažniji segment svake države i svakog društva. A kada govorimo o Kosovu ova tema poprima još i veći značaj. Ovo znači da postojanost i integracija zajednica u srži je povezana sa segmentom obrazovanja.

Još na početku mog izlaganja želim da istaknem to da aktivnosti na planu obrazovanja na jezicima zajednica, konkretno aktivnosti u obrazovanju na Turskom jeziku na nivou Ministarstva odnosno i ostalih relevantnih institucija Kosova je zadovoljavajući. Na primer obrazovanje na Turskom jeziku je odvija se na svakom nivou, časovi se održavaju po obrazovnom programu Kosova i u zajedničkim školama.

Međutim i u obrazovanju postoje problemi koje sve nas interesuju. Među najznačajnijim treba pomenuti nezadovoljavajuću infrastrukturu, nedostatak pomoćnih sredstava, nezadovoljavajuće plate nastavnog kadra i administracije itd. Ovo su naši zajednički problemi i sobzirom da je obrazovanje veoma značajni segment društva, smatramo da je veoma važno to da se što pre iznađu rešenja koja utiču na kvakitet koju obrazovanje stvarno zaslužuje.

Sabri Hamiti je rekao da tema o kojoj se raspravlja može se

razmatrati u dva pravca. Prvo ,može se razmatrati problem u jednom mandatu, odnosno za jednu Vladu

i za jedno ministarstvo i može se postaviti kao tema: Obrazovanje kao strategija nacionalnog razvoja i nakon jednog mandata. Ja mislim da je korisno da se danas govori o mandatu jedne vlade, ali je mnogo korisnije da govorimo o strategiji nacionalnog razvoja obrazovanja, što se ne povezuje sa jednim ministarstvom ili jednim mandatom, već sa jednim društvom koje namerava da stvori obrazovanje u skladu sa svojim strateškim potrebama.

Obrazovanje je prošlo kroz dve situacije, prvo opstanka gde je škola bila zajedno sa obrazovanjem otpor visokog stepena organizovanja, gde je opstanak obrazovanja preuzeo svoju glavnu ulogu iznad politike, kao delatnost koji je motor razvoja celokupnog društva. Za reformu su neophodna sredstava, a ona je skupa posebno za obrazovanje. Ono što se kod nas naziva reforma, mislim da u nekim tačkama je pozitivno i ovde su naglašene dve pozicije. I opozicija i ministar su podneli zahtev koji se nazivaju osnovnim planovima i programima i strateškim dokumentima koje niko ne osporava. Postoji niz zakona koje ne može niko da ospori, ali postoji drugi problem kako zakoni deluju.

Ramadan Musliu je istakao da je jedinstvena konsultacija da je obrazovanje , ali ne samo obrazovanje, u krizi, jer je celokupno društvo u krizi, jer se nalazimo u tranziciji i moraju se izvršiti promene, znači sve počinje od početka i obavezujemo se da budemo što racionalniji u cilju izrade strategije izlaska iz krize.

Teuta Sahatćia je mišljenja da se stanje i nakon 8 godina od rata ne razlikuje od emergentnog stanja. Kada se govori o školskim prostorijama, uvek se ističe mali budžet, dok se istovremeno nikada ne govori o naporima za smanjenje

troškova ministarstava. Poseban slučaj gde se nastava odvija pod veoma teškim uslovima je obrazovanje na severu Mitrovice, konkretno osnovna škola Kodra e Minatorve, škola koju sačinjavaju dva kontejnera gde nastavu pohađaju učenici od 1 do 8 razreda.

Prošle godine premjer i predsednik Kosova su obećali izgradnju osnovne škole u ovom naselju. Škola i mogućnost školovanja u Mitrovici nije jedini problem obrazovanja, to je razlog za opstanak i život u Mitrovici.

Iljaz Pireva je rekao da postoji razlika između škola – grad i škola – selo. Ovom prilikom on je govorio i o stvaranju celokupnog društva koje treba imati

prema pograničnim selima, koja su svakog dana sa sve manjim brojem stanovništva, odnosno bez učenika, zbog nedostatka infrastrukture i teških uslova.

Jakup Krasnići je rekao da cilj rasprave nije kamp-anja, već promena situacije u obrazovanju u pozitivnom pravcu, a promene mora da

ostvaruju oni koji izvršavaju programske politike Vlade, predloženi od Ministarstva za obrazovanje, nauku i tehnologiju. Mora da izvršavaju oni koji menadžiraju Kosovom, a budžetom menadžiraju oni koji imaju vlast. Politika je ona koja menadžira Kosovom, budući da menadžira sa većinom budžeta Kosova za neuspehe ne može optuživati druge. Nažalost, danas naša škola nema kapacitete za vaspitavanje u pravcu sticanja znanja, naučnog znanja naše omladine, već ima mnoge nedostatke i u vaspitanju. Ovde nije rečena ni jedna reč da naša deca danas nemaju pravo na vaspitanje, ni u upotrebi albanskog jezika, istorije, kulture i naše tradicije. Naša škola je izdvojena od naše nacionalne

tradicije i kao posledice imamo događaje iz 2004 godine.

Zulfije Hundozi je rekla da je konsolidovani budžet Kosova prodajom licence drugog operatora mobilne telefonije povećan za 75 miliona evra. Vladi ostaje da pronade put i adekvatne metode da ubedi monetarni fond da se plate prosvetnih radnika moraju povećati, jer od toga zavisi naša budućnost.

Ibuš Jonuzi je rekao da ministarstvo za obrazovanje, nauku i tehnologiju mora da izradi poseban program za učenike u iseljeništvu. Ovaj deo našeg stanovništva ima potrebu za podršku Ministarstva za obrazovanje, nauku i tehnologiju od Vlade Kosova u cilju da nove generacije, putem dopunske nastave albanskog jezika, žive sa Kosovom i u iseljeništvu, jer su oni mnogo učinili za obrazovanje na Kosovu.

Zulfi Merdža je upitao koliko će morati da čekaju na obrazovanje na maternom jeziku, jer je već 8 godina prošlo nakon rata. Da li će

se to dogoditi, ako da, kada?

Rifat Krasnić je rekao da izdavanje knjiga na turskom i bosanskom jeziku iznosi 1.450.000 € i sa obezbeđivanjem ovog iznosa može se rešiti ovaj problem.

Tokom rasprave u kojoj su učestvovali mnogi diskutanti zaključeno je da obrazovanje mora da bude nacionalni prioritet i da se obuhvati u program Vlade za narednu godinu. Većina govornika u Parlamentu složila se da se mora angažovati na poboljšanju uslova u cilju razvoja obrazovanja, u suprotnom posledice će biti velike i dugoročne za Kosovo i njegov narod.

Nakon okončanja rasprave, Skupština je usvojila sledeće preporuke u cilju poboljšanja stanja u obrazovanju:

1. **Obrazovanje mora da bude prioritet Vlade, kao deo programa Vlade i budžeta.**
2. **Da se ponovo razmatraju svi zakoni obrazovanja na Kosovu i da se konstatuju prepreke u njihovom sprovođenju.**
3. **Da se poveća budžet za obrazovanje, plate nastavnika, kapitalne investicije iz budžetskog suficita za 2006 godinu kao i da se povećaju troškovi za robu i usluge.**

Svećano otvaranje biblioteke u novim prostorijama

- *Ovaj poduhvat je podržan od Nacionalne i Univerzitetske biblioteke kao i do Projekta za podršku Skupštini Kosova*

U prisustvu poslanika, osoblja Skupštine i predstavnika naučnih, obrazovnih i kulturnih institucija Kosova, danas je svećano otvorena Biblioteka Skupštine Kosova u novim prostorijama.

Ovaj poduhvat je podržano od Nacionalne i univerzitetske biblioteke, kao i od strane Projekta za podršku Skupštini Kosova, koji su doprineli opremanjem biblioteke sa naučnom literaturom kao i profesionalnom pripremom osoblja biblioteke.

Predsednik Skupštine, g. Kolë Berisha, u svom prigodnom govoru, u ovu svećanost, izrazio se zadovoljnim da Skupština, od danas, će imati jedan pogodan ambijent za smeštaj, čuvanje, gajenje i korišćenje knjige.

“Već od sutra, poslanik ove Skupštine će imati mogućnost da

svrati u biblioteci, gde može da sedne i da čita, piše ili istražuje materijale koji se poklapa za oblast njegovog interesovanja”, je naglasio Berisha.

Direktor Nacionalne biblioteke, g. Sali Bashota, osnivač koje je Skupštine Kosova, pozdravljajući za ovaj kulturni događaj je naglasio da poklon od 200 primeraka je samo početak stalne podrške za Biblioteku Skupštine i u planu profesionalnih uputstava za organizovanje rada.

Rukovodioc Projekta za podršku Skupštini Kosova, g. Huges de Courtrivon, naglašavajući značaj kojeg ima savremena profesionalna literatura u unapredjenju rada Skupštine kao i u parlamentarnu demokratiju, pominjao je refrentne knjige koje su pristigle iz Parlamenta Evrope kao i 1100 knji-

ga, polon iz Univeriteta u Oksfordu. Medjutim, on je obećao da i u budućnosti Projekat će se starati za profesionalnu obuku radnika biblioteke u Skupštini.

Čelnik Skupštine, g. Berisha, naglašavajući rast ove biblioteke u budućnosti, zahvalio se svim donatorima koji su poklonili knjige i drugu načnu literaturu, medju kojima i izdavačku kuću “Anton Pashku”, koje je pre početka ceremonije svećanog otvaranja biblioteke Skupštine, poslala je kao poklon 25 njenih naslova.

g. Berisha je upoznao prisutne da, zahvaljujući direktoru Arhiva Kosova, g. Jusuf Osmani, sa kojim, takodje, pre nekoliko vremena, potpisan Memorandum razumevanja, te da će, vrlo brzo, biti inaogurisane nove prostorije Arhiva Skupštine.

NDI poklonila knjige biblioteke Skupštine Kosova

Iz izvornih materijala obezbediće se skupštinske informacije za poslanike Skupštine

Kao deo stalne podrške Skupštini Kosova, Nacionalni demokratski institut Skupštine Kosova za međunarodne odnose (NDI) uručio je danas određen broj knjiga biblioteke Skupštine Kosova: Erskine May of Commons – Practices – Parlamentarna praksa, Standing Orders of the House of Commons – Private Business – Poslovnik Predstavničkog doma, Privatni poslovi, Standing Orders of the House of Commons – Public Business – Poslovnik Prestavnličkog doba – Javni poslovi; Handbook of House of Lords Procedure – Priručnik o procedurama u Domu lordova; kao i Beauchesnes Parliamentary Rules & Forms – Parlamentarna pravila i oblici – Beauchesne’s Parliamentary Rules & Forms – Parlamentarna pravila i oblici – Beauchene s – za Prestavnički dom Kanade. Knjige, koje obuhvataju parlamentarnu praksu i drugih parlamenata, su uručene u prisustvu predsednika Skupštine Kosova, Kolë Berisha.

“Ovi izvori pružaju primere parlamentarnih praksi kao što su oni iz Prestavnličkog doma britanskog parlamenta i Parlamenta Kanade. USAID i NDI takođe su podržali Skupštinu i raznim projektima o partnerstvu u cilju jačanja i proširenja saznanja o parlamentarnim procedurama“, rekao je Carlo Binda, generalni direktor NDI na Kosovu.

„Mi se nadamo da će ovakvi prilozima pomoći jačanju i obožćivanju biblioteke i istražnih službi za potrebe poslanika“, rekao je predsednik Skupštine Kosova, Kolë Berisha, koji se zahvalio NDI na stalnoj pomoći koji pruža Skupštini Kosova.

Program za jačanje legislative u okviru NDI predstavlja podršku za razvoj Skupštine putem redovnih konsultacija preko Kancelarije savetnika za zakonodavna pitanja, rada sa parlamentarnim komisijama i putem redovne obuke.

NDI radi na Kosovu još od 1999.godine na razvoju demokratskih institucija i transparentnih vladinih organa koji su odgovorni prema građanima. Programi NDI za Kosovo uključuju i program za osposobljavanje legislative, program za razvoj političkih stranaka i program za učešće civilnog društva, dok se u uglavnom finansiraju od strane američkog naroda preko Agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Jedna delegacija Kosova prisustvuje Parlamentarnoj asambleji NATO-a

Kosovo je spremno da preuzme svoje odgovornosti u njegovoj ulozi kao pomagača u zagaranovanju sigurnosti na Kosovu, regionu i šire, naglasio je g. Naim Maloku

Jedna delegacija predvodjena od predsednika Komisije za bezbednost Skupštine Kosova, g.Naim Maloku, u čijem sastavu je i zamenik ministra za unutrašnje poslove, g. Dejan Janković, na poziv Sekretarijata Parlamentarne asambleje NATO-a, prisustvuje zasedanju ovog parlamenta.

Na ovom zasedanju diskutuju se različiti aspekti sigurnosti i pitanja od posebnog značaja za NATO, ne zapostavljajući ni Kosovo. Nakon iscrpnog predavljanja od strane g. Nicholas White, od nezavisnih diplomata diskutovalo se o pitanju Kosova i bezbednosti u regionu Balkana od parlamentaraca raznih zemalja članica i posmatrača NATO-a. Tom prilikom, data je reč i g. Naim Maloku, kao predavnika Skupštine Kosova i vodja delegacije. Koicidirajući sa predavljanjem g. White, posebno u aspektima uključivanja manjina u kosovskim institucijama, g. Maloku je naglasio činjenicu da je u sastavu delegacije i zamenik ministra, g. Janković. On je, takodje, izrazio potrebu rešenja statusa i prihvatanja Ahtisarijevog paketa i njegovog predloga na Savetu bezbednosti OUN-a. G. Maloku je osiguravao parlamentarce da je Kosovo spremno da prelazi sa potrošača sigurnosti na potrošača i pomagača u garantovanju sigurnosti i da je Kosovo spremno da preuzme svoje odgovornosti i ulogu kao pomagača u zagaranovanju sigurnosti na Kosovu, regionu i šire. On je, u svom pozivu da se ne kasni sa rešenjem statusa, pozvao međunarodnu zajednicu da pomogne ekonomski razvoj Kosova, kako bi ono bilo faktor stvaranja jedne stabilne i prosperitetne sredine za region.

Valja naglasiti da je Kosovo, osim što prisustvuje ovom zasedanju, kao gostu i dato pravo govora kao zemlja – gost.

Pitanja poslanika koja su upućena na sednicama Skupštine Kosova, na koja nisu dobijeni odgovori

Poslanik Skupštine Kosova Ramadan Keljmendi je 21.03.2007.god uputio pitanje zameniku premijera i ministru Minsitarstva za lokalnu upravu g-dinu Ljutfi Haziri.

Na osnovu člana 26.tačka 2. Poslovnika Skupštine Kosova, upućujem pitanje Vladi Kosova sa zahtevom za usmeni odgovor na narednoj sednici Skupštine:

Da li je MLU preduzelo neki pravni postupak da sa administrativnim uputstvom utiče na nadležne uprave skupština opština za zatitu prava na rad za jedan broj radnika privatnog sektora, koji se diskriminišu od poslodavaca u vezi dnevnog,

nedeljnog i mesečnog radnog vremena, petodnevnom radnom vremenu, radu bez ugovora o radu, vez nedeljnog odmora, bez redovnih plata i drugih oblika diskriminacije na poslu.

Obrazloženje

Mnogi radnici rade kod privatnih poslodavaca bez ugovora o radu, sa više od 40 časova nedeljnog rada, bez odmora tokom vikenda, bez prava na godišnji odmor, kako je predviđeno Zakonom o radu i Kolektivnim ugovorom.

Poslanik Ramadan Keljmendi je 17.4.2007.god uputi pitanje zameniku premijera i ministru MLUg-dinu Ljutfi Haziriju sledeće pitanje:

Na osnovu odredbe člana 26.tačka 2. Poslovnika Skupštine Kosova, upućujem pitanje Vladi Kosova sa zahtevom za usmeni odgovor na narednoj sednici Skupštine:

Šta je preduzelo Ministarstvo za lokalnu upravu da u svakoj skupštini opštine, obezbedi funkcionisanje kancelarije za poslanika, odnosno da se poslanicima u opštini omogući rad sa građanima u kancelariji poslanika?

I pored mnogih zahteva, veoma mali broj ovih kancelarija je otvoren.

Poslanik Mazlom Kumnova je 17.7.2007.godine uputio pitanje zameniku ministra Ministarstva za

---

poljoprivredu, šumarstvo i seoski razvoj-g-dinu Tom Hajdaraju sledeće pitanje:

Na osnovu Poslovnika Skupštine Kosova, na narednoj sednici Skupštine postavljam pitanje i očekujem usmeni odgovor g-dine. Tom Hajdaraj.

Pored štete nanete šumama Kosova od počinioca šteta, o čemu niste referisali, a koje se klasifikuju kao teške, aktuelno tokom leta šume su ugrožene i požarima.

Pitam zamenika minsitra Tom Hajdaraja kako ocenjuje sadašnje stanje šuma Kosova, nakon pričinjenih šteta od požara i koje ste mere preduzeli za suočavanje sa visokim temperaturama.

Poslanik Nait Hasani je 19.07.2007.godine uputio pitanje minsitru Minsitarstva za zajednice i povratak g-dinu Branislau Grbiću.

Na osnovu pravila 26.tačka 2 Poslovnika Skupštine Kosova, postavljam pitanje za usmeni odgovor na sledećoj sednici Skupštine Kosova.

Pitanje: Tokom posete zamenika generalnog sekretara OUN-a na Kosovu, u selima Kline i Mitrovica bio je u pratnji ministar Branislav Grbić.

Pitanje: Iz kog razloga je skinuta tablica službenog vozila ministarstva Kosova na ulazu u severni deo Mitrovica i da li je to granica koja deli Kosovo i Srbiju. Koje je vaše mišljenje, zašto su skinute službene tablice.

Poslanik Hydajet Hyseni –

Kaloshi 24.04. 2007 godine ,shodno pravilu 26 Pslovnika Skupštine Kosova , obratio se Vladi i nadležnom ministarstvu (Ministarstvo za povaratak i zajednice) sledećim pitanjem:

Kakvo je stanje nasilno iseljenih iz opština Preševo, Bujanovac, Medveđa i dr, i šta je uradila Vlada, Ministarstvo i dotične uprave za stvaranje neophodnih uslova za njihov povratak, kao i adresiranje i rešavanje problema sa kojim se suočavaju.

Poslanik Ramadan Kelmendi je 31.08.2007 uputio pitanje ministru trgovine i industrije g-dinu Bujaru Dugolliju sledeće pitanje:

Na osnovu odredbe 26 tačka 2 Poslovnika Skupštine Kosova uputio je pitanje Vladi Kosova, zahtevajući usmeni odgovor na narednoj sednici Skupštine.

Proces privatizacije se nalazi u savršnoj fazi. U ovom procesu jedan od kriterijuma je bio da preduzeće sačuva (nastavi) raniju delatnost i da zaposli određeni broj radnika. Koliko je društvenih preduzeća, nakon procesa privatizacije nastavilo a koliko je promenilo prethodnu delatnost? Koliko je radnika je dosado vraćeno na svoja radna mesta?

Poslanik Fetah Berisha se 11. 09.2007 godine obratio premieru Kosova i dotičnom ministarstvu sledećim pitanjem:

Mesto zvano Verat e Lukes, ima istorisku vrednost, gde su održavane nacionalne skupštine i skupštine pomirenja krvnih osveta. Ovo mesto je sada postalo deponija otpadaka.

Znajući da Zakon o kulturnom

nasleđu , usvojen na Skupštini Kosova, garantuje zaštitu kulturnog i istorijskog nasleđa ,postavlja se pitanje kada će se staviti pod zaštitu zakona mesto velikih nacionalnih skupština.

Poslanica Sala Berisha – Shala je 10.09.2007. godine uputila pitanje ministru za ekonomiu i finansije g-dinu Haki Shatriju:

Na osnovu pravila 26. tačka 2 Poslovnika Skupštine upućujem pitanje za usmeni odgovor na narednoj sednici Skupštine Kosova.

Pitanje: Povećanje humanih kapaciteta u institucijama je prioritet

Pitanje: Koji je iznos troškova konsolidovanom budžetu Kosova koji se namenjuje za školovanje civilnih službenika u privatnim institucijama?

Poslanica Sala Berisha – Shala je 10.09.2007 godine zameniku ministra za poljoprivredu i seoski razvoj Tom Hajdaraju uputila sledeće pitanje:

Na osnovu pravila 26. tačka 2 Poslovnika Skupštine Kosova upućujem pitanje za usmeni odgovor na narednoj sednici Skupštine Kosova.

Pitanje: Rešavanje nejasnoća oko nadležnosti između lokalnog i centralnog nivoa često se vrši putem memoranduma o razumevanju.

Pitanje: Koliko se poštuje memorandum potpisan između asocijacije opština i Ministarstva, konkretno između Ministarstva i opštine Glogovac?

Studenti Instituta Političkih Nauka Univerziteta Beča prilikom posete Skupštine Kosova